Št. 124 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) **Trst, v sredo 27. maja 1925.** Posamezna številka 20 cent. **Letnik I.**

Izhaja, izvzemši pondeljek, [illegible] Asiškega št. 20, I. nadstr[illegible] pisma se ne sprejemajo [illegible] Prof. F. Peric. — Lastni[illegible] znaša za mesec L 7.—, 3 mese[illegible] Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2.— Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20. I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Mestna knjižnica LJUBLJANA — Jugoslavija

Kultura našega ljudstva v podatkih ljudskega štetja

Bilo je že povedano neštetokrat. Vendar naj ponovimo danes zopet, ker imamo povod, ki nas naravnost sili k temu.

Mi trdimo vedno, od leta 1918. sem, da je eden glavnih vzrokov za sedanje zgrešeno postopanje napram našemu ljudstvu v dejstvu, da so naši sedanji gospodarji prišli semkaj povsem nepoučeni, oziroma popolnoma krivo informirani o razmerah in o ljudstvu v teh pokrajinah. Kako naj bi si drugače razlagali izraze začudenja mnogih med njimi, ker niso našli tu — barbarov?! Večkrat smo že omenjali v tem listu slučaje: kako je neka odlična dama, došla med naše ljudstvo, vzkliknila presenečena: Čudno, saj so nam pri nas vedno govorili, da je ljudstvo onkraj Gorice na najnižji stopnji kulture; kako so se čudili, ko so videli, tudi stare ženice, ki so bile na potu v cerkev, z molitveno knjižico v roki; kako so funkcijonarji, ko so videli kakega starčka, kako si nadevlje naočnike, da položi svoj podpis na predloženi mu zapisnik, vzkliknili začudeno: «Kaj, tako star, pa zna pisati!»; kako jim je bilo, kakor da imajo pred seboj nov, nepričakovan svet, ko so videli, kako in s kakim razumevanjem in zanimanjem tudi naše priprosto ljudstvo čita knjige in liste, in kako se zanima za javne stvari; kako je — ta slučaj je posebno kričeč — neki visoki funkcijonar menil: «Čudno. Jaz poznam vendar vsa narečja Italije, ali tega, ki ga govori to ljudstvo, nikakor ne morem razumeti!» Mož očividno ni vedel, da jezik, ki ga govori to ljudstvo, ni — italijanski, ni vedel, da ljudje, ki živijo na tem ozemlju, niso Italijani!

V dveh glavnih zmotah so prišli torej naši novi gospodarji semkaj: mislili so, da so to Italijani, ki jih je le avstrijski režim umetno in nasilno nacijonalno izkvaril; niso vedeli, da je slovansko ljudstvo prastaro naseljenje, ki si je — kljub hotenju svojih avstrijskih gospodarjev — ustvarilo svojo narodno kulturo in svojo književnost, ki ljubi svoj jezik in svojo narodno bitnost, z živo narodno zavestjo in tudi politično dozorelo, kar je končno — tudi to moramo ugotoviti vnovič — priznal v svoji knjigi celo bivši generalni civilni komisar in sedanji italijanski senator Mosconi.

Rekli smo, da je poseben povod, da osvežimo v spominu gori navedene pojave začudenja, posebno pa presenečenja, da so našli tu ljudstvo na razmeroma visoki stopnji kulture.

Z operatom ljudskega štetja so nas sicer decimirali, skrčili so naše število skoro za tretjino — na papirju, kakor je razvidno iz včerajšnjih uradnih podatkov o uspehih ljudskega štetja. Ali dvojnega vendar niso mogli potajiti: v prvo ne našega narodnega obstanka na tem ozemlju, v drugo pa kulturnosti našega ljudstva. Kajti najzgovornejši znak o kulturnosti kakega ljudstva je, kako razširjeno je v njegovi masi znanje pisanja in čitanja. Za presojanje kulturnosti ljudstva je zanesljivo merilo vprašanje, kolik odstotek tvorijo analfabeti, osebe, ki ne znajo pisati in čitati? Narod, v čigar masi je razširjena pismenost, je kulturno razvit, je naobražen.

Uradni izkaz o osebah, ki znajo v naši Julijski Krajini pisati, podaja nastopne podatke po političnih okrajih, ki so bili še v veljavi koncem leta 1921., ko se je vršilo zadnje ljudsko štetje.

Gorica 93 od sto, Gradiška 92, Tržič 90, Sežana 95, Tolmin 93, Idrija 93, Postojna 93, Trbiž 96, Trst 94, Koper 78, Lošinj 77, Poreč 60, Pazin 51, Pula 76, Volosko-Opatija 82, Zader z otoki 82. Na sploh: 85 od sto!

Ker slovansko prebivalstvo v navedenih političnih okrajih tvori dejanski veliko večino skupnega prebivalstva, moremo reči, da so ti podatki zanesljivo merilo za kulturno stopnjo našega ljudstva. Če nadalje uvažujemo dejstvo, da je največji odstotek analfabetov med našim življem v Istri, potem dejstvo, da je ta naš živelj istotako bister, zdrav in ukaželjen kakor vsi drugi deli, in slednjič dejstvo, da so v deželi istrski od nekdaj gospodarili njegovi narodni nasprotniki, ki so z vsemi sredstvi ovirali razvoj pismenosti med njim, ter da bi se bil, če bi bil živel v drugačnih razmerah, vse drugače razvil kulturno, nego se je mogel pod neusmiljenim pritiskom: potem moremo reči smelo, da bi bil odstotek alfabetov, oseb, ki znajo pisati in čitati, še izdatno večji. Pa tudi odstotek 85, ki ga izkazuje uradno poročilo, je častен za naše ljudstvo in se ga nam ni treba sramovati pred drugimi narodi, ki se ponašajo s svojo visoko kulturo! Posebno še — ponavljamo — ker se je moral kulturno razvijati in ustvarjati svoje kulturne vrednote ob najneugodnejših okolnostih, le iz sebe, tako da moremo reči, da je njegova naobraženost pristno samonikla.

Te ugotovitve naj bodo v odgovor vsem, ki hočejo s kulturnimi razlogi opravičevati politiko raznarodovanja našega ljudstva. Gornja statistika govori, da je vse sklicevanje na kulturne namene le zgolj — pretveza za politiko jezikovnega imperijalizma.

Italija je kulturna država. Ravno kot taki ji je neogibna dolžnost, da pospešuje kulturna stremljenja vseh svojih državljanov. Tudi drugorodnih. **Pri teh poslednjih more to najuspešnejše le na podlagah, ki si jih je to ljudstvo ustvarilo samo!** Rušenje teh podlag — šole v materinskem jeziku, ustanove za širjenje naobrazbe v jeziku, ki ga ljudstvo razume — je — nekulturno delo! Pa tudi politično kvarno, ker tako oviranje kulturnega stremljenja jemlje državi ugled pred vnanjim svetom.

S tem bi bila izvršena naloga in namen tega članka. Še par ugotovitev, značilnih za presojanje veljavnosti podatkov v uradnem poročilu glede občevalnega jezika prebivalstva. V Trstu in v Gorici n. pr. ne bi bilo — glasom teh podatkov — niti ene osebe, ki bi govorila srbsko-hrvatski ali nemški jezik. Neoporečno pa je, da živi v Trstu veliko število Hrvatov in Srbov. Te je štetveni operat brez dvoma prištel k italijanskemu prebivalstvu. Vse te so enostavno potajili. Ali je to namen statistike? Statistična vednost je v številčnem ugotavljanju pojavov za praktične potrebe. Zato pa mora predočati resnične razmere, ne pa služiti kakim željam in političnim špekulacijam! Statistika se ne sme izneverjati svoji pravi, resnični in **edini** nalogi.

Seja poslanske zbornice

Nadaljevanje razprave o reformi zakonikov

RIM, 26. Predsednik on. Casertano je otvoril sejo ob 16. uri. Ob prečitanju zapisnika se je zbornica spomnila smrti poslanca Luigi Siciliani, ki je bil izrazit nacionalist in proti vsakemu popuščanju Italijanov v Rapallu.

On. Ciano je predložil zakonski načrt o reorganizaciji višjega mornariškega poveljstva. Zahteval je, naj zbornica razpravlja o tem načrtu po nujnem postopku. Zbornica je sprejela nujnost zakonskega načrta.

Nato se je nadaljevala razprava o zakonskem načrtu, ki daje vladi pooblastila, da popravi kazenski zakonik, kazenski pravdni red, zakone o ustrojstvu sodišč, ter civilni zakonik. Razprave so se udeležili Putzolu, Gasparotto in Barbiellini Amidei.

Italijansko-jugoslovenska konferenca v Puli

PULA, 26. Sinoči se je v dvorani deželnega odbora otvorila konferenca za ureditev premoženjskih interesov pokrajine, okrajev in občin, katerih teritorijalna okrožja so bila izpremenjena na podlagi izvršitve pogodbe v Rapallu.

Za Italijo so bili navzočni predsednik sen. Chersich, prefekt Cassini, prof. Draghicchio (tajnik), dr. Farina Giordano Lanza in dr. Steffe. Jugoslavijo so zastopali dr. Laginja, predsednik, Trinajstić, Andrsić, Zukar, Antončić in Jelusić.

Prof. Cassini je v imenu italijanske vlade pozdravil jugoslovensko delegacijo. Nato je sen. Chersich otvoril konferenco. Dr. Laginja je v imenu jugoslovenske vlade izrazil željo, da bi konferenca rodila obilne sadove. Na predlog dr. Laginje je bil imenovan za predsednika sen. Chersich.

Konferenca bo jutri nadaljevala svoje delo.

Seja narodne skupščine

Zakon o poljedelskih kreditih — Pavle Radić v Zagrebu

BEOGRAD, 26. (Izv.) Današnja seja narodne skupščine je pričela ob 10. uri. Po izvršitvi običajnih formalnosti je prišla na dnevni red razprava o zakonskem načrtu o kmetijskih kreditih. Zastopniki posameznih opozicijskih parlamentarnih klubov so povedali mnenje svojih skupin, nakar je minister kmetijstva in vod Krsta Miletić označil glavne cilje zakona. Novi zakon ima namen pospeševati kmetijstvo ter pomagati kmetom; zakon predvideva novo gospodarsko organizacijo «krajevno zadrugo». Ta zakon spada poleg tega tudi k onim zakonom, ki imajo namen, da zmanjšajo vse verske in plemenske razlike, ki ovirajo konsolidacijo države.

Predsednik je nato predlagal, naj se zaključi za danes razprava o tem zakonskem načrtu in naj se nadaljuje jutri. Kot druga točka dnevnega reda jutrišnje seje naj bi se stavilo poročilo anketnega odbora. Radičevec Superina je predlagal, naj se stavi na dnevni red jutrišnje seje kot prva točka poročilo anketnega odbora in šele kot druga točka nadaljevanje razprave o poljedelskih kreditih. Predsednik je ugovarjal, češ da bi bilo to proti pravilniku, ki določa, da mora priti na dnevni red naslednje seje kot prva točka nadaljevanje razprave, ki se je vršila na prejšnji seji. Stališče predsednika je zbornica odobrila, nakar je bila seja ob 12.45 zaključena.

Vsled nenadnega nastopa Nikole Pašića proti radičevcem se opaža med radičevci velika poparjenost. Pavle Radić je sklical za danes ob 10. uri sestanek poslancev HSS; medtem pa je nenadoma odpotoval v Zagreb, kamor je dospel danes ob 12. uri. V Zagrebu se sestane s Stjepanom Radićem.

Tudi ostale opozicijske parlamentarne skupine so zborovale danes. Opozicija je sklenila, da bo na vse mogoče načine ovirala delo v narodni skupščini in sicer predvsem z interpelacijami na razne ministre.

Kaj meni Hrvatska zajednica o vladi RR

ZAGREB, 26. V krogih Hrvatske zajednice, kjer so že popolnoma uvideli katastrofo svoje politike, se odkrito govori, da ni nobenega upanja o kaki vladi RR. Tl krogi smatrajo, da bo Narodni blok vsekakor gledal, da zavleče pogajanja, četudi ne oficijelno do prihodnjih oblastnih volitev. Vlada računa, da bodo radičevci pri teh oblastnih volitvah nedvomno propadli, vsled česar se bo politika nacijonalnega bloka napram opoziciji še bolj utrdila. Pri Hrvatski zajednici danes odkrito priznavajo, da ne more več biti govora o eliminiranju samostojnih demokratov iz vlade. Aranžman z radičevci bi bil, če se dogodki razvijejo zanje ugodno, po računu H. Z. mogoč šele v jeseni.

Justifikacija v Ljubljani

LJUBLJANA, 26. (Izv.) Danes je bil v Ljubljani obešen Simon Naglič, ki je dne 10. oktobra lanskega leta ustrelil svojo ženo na polju. Simon Naglič, iz Spodnjega Bernika, je plačal nekemu Žnidarju 300 dinarjev, da je posilil njegovo ženo, predno jo je Naglič ustrelil. Naglič je stopil pod vešala popolnoma mirno in pripravljen na smrt.

Pomilostitev sofijskih zarotnikov zavrnjena

Tri nove smrtne obsodbe

SOFIJA, 26. Kralj Boris je potrdil smrtno obsodbo proti atentatorjem Friedmannu, Zadgorskiju in Kojevu.

Vojno sodišče je izreklo razsodbo v procesu proti članom protizakonitih komunističnih organizacij. Trije izmed njih so bili obsojeni na smrt. Od ostalih 43 jih je bilo 20 obsojenih na ječo od 8 do 12 let, ostali so bili oproščeni.

BEOGRAD, 26. (Izv.) Bolgarska brzojavna agentura poroča iz Sofije: Vojno sodišče v Vrači je zaključilo proces proti 43 komunistom, obdolženim upora. Sodišče je obsodilo 3 komuniste na smrt na vešalih, 14 na 12 let ječe in 3 na 8 let. Ostali obtoženci so bili oproščeni. Na smrt so bili obsojeni Ivan Pavlov, Gjorgje Žujev in Teodor Majdanov.

Demobilizacija bolgarske vojske

SOFIJA, 26. Bolgarska brzojavna agencija poroča, da je vlada odredila odpustitev prvega kontingenta 3000 mož milice, ki so bili poklicani pod orožje vsled dovoljenja poslaniške konference. Odslovitev drugega kontingenta 10.000 mož bo odvisna od odgovora, ki ga bodo dale zavezniške vlade vsled korakov, ki jih je bolgarska vlada v poslednjem času storila v Londonu, Parizu in v Rimu.

Čehoslovaški poslanec Baeran pobegnil v Nemčijo

DUNAJ, 26. Bivši čehoslovaški poslanec dr. Baeran, ki je bil radi špijonaže obsojen na štiri leta ječe ter izgubo mandata in doktorske časti, je v noči od sobote na nedeljo zapustil v avtomobilu Karlove Vari, kjer se je z dovoljenjem sodnih oblasti zdravil, ter pobegnil v Chemnitz na Saškem. Baeran je v zadnjem času objavil več člankov, v katerih opisuje svoje skušnje v zaporu in ostro kritizira razmere, ki vladajo v čehoslovaških zaporih. Ti članki so dali povod za novo kazensko postopanje, ker so jetniški paznik dvignili obtožbo proti Baeranu. V nekem pismu, ki ga je Baeran poslal v Prago, poroča, da bo iz Nemčije deloval za dokaz resnice o svojih trditvah, vendar pa se mu ne zdi, da bi se vrnil na Čehoslovaško.

Razprava o osemurnem delavniku

na ženevski konferenci

ŽENEVA, 26. Na današnji plenarni seji se je začela splošna razprava o poročilu dr.ja Thomasa, katero obravnava vse probleme, katerim je mednarodni urad za delo posvetil svoje delovanje. Glavni predmet današnje razprave je bila ratifikacija washingtonske konvencije za osemurni delavnik. O tem vprašanju je govorilo več delegatov, med temi je zastopnik angleške vlade izjavil, da je Anglija sicer na splošno priznala načelo osemurnega delavnika, ki je v veljavi za več milijonov angleških delavcev, pa da kljub temu ne more sprejeti washingtonske konvencije v njeni celoti, ko se pojavlja v Angliji prav močno delavsko gibanje za uvedbo petih delavnikov na teden. O vprašanju sta govorila še francoski delegat Jouhaux ter Nemec Feig, ki je naznanil, da pripravlja nemški minister za delo zakonski načrt, ki bo v popolnem skladu z washingtonsko konvencijo.

Rossonijev mandat potrjen

ŽENEVA, 26. Mednarodna konferenca za delo je s 66 glasovi proti 31 potrdila mandat Rossonija kot delegata Italije v delavski skupini.

Novi boji v Maroku

Občuten poraz vstašev

FEZ, 26. Uradno poročilo pravi: Kabili so napadli špansko fronto v pokrajini Tahatov. Abd-el-Krim je naročil zanje veliko število pušk. Kabili priznavajo, da so zgubili v zadnjih bojih 700 mož, kakor se tudi potrjuje, da so zgube vstašev v severni Uergi ogromne. Ugotavlja se, da so vstaši zgubili samo vsled bombardiranja z letal 1500 mož. Davi je general Daugan, poveljnik severnega krila, obdržal vojni svet z generali De Chambrunom, Billottejem in Heuschom.

CASA BLANCA, 26. Semkaj prihajajo dnevno številna ojačenja, ki odhajajo od tu takoj na fronto.

Vznemirjenje radi Amundsenove usode

Sneg in megla na obzorju

WASHINGTON, 26. Rok, v katerem se je upalo, da bodo prispela poročila o Amundsenu in tovarišev, je že potekel, tako da se misli že na to, da bi se odposlalo pomožno ekspedicijo v polarne kraje. Označuje se za možno, da bo mornariški urad odposlal posebno letalo, ki naj bi ugotovilo sedanje bivališče Amundsena in tovarišev.

OSLO, 26. Iz Spitzbergov doznava «Sjefarts-Tidende»: Do ene zjutraj ni nobenih poročil o Amundsenu.

Ladja «Hobby», ki se je vrnila v Welsenbucht, poroča o nevarnih vremenskih razmerah. Med Amundsenovimi tovariši vlada precejšnja potrtost, ker se Amundsen še ni javil. Če so odpovedali stroji, mu bo treba ostati dalj časa v ledu. Vreme je ostro. Tempratura je nekaj pod ničlo. Severno od otoka Amsterdam je opazil kapitan ladje «Fram» odprto morje, kjer bi letala lahko pristala.

List javlja dalje iz Newyorka, da bo ekspedicija MacMillana s tremi mornariškimi letali takoj odplula v polarne kraje, če v kratkem ne dospejo poročila o Amundsenu.

MILAN, 26. «Corriere della Sera» poroča iz Londona z današnjim datumom: Amundsenovi tovariši na Spitzbergih do včeraj popoldne še niso prejeli nikake vesti od Amundsena. Ta informacija, ki so jo dobili londonski listi danes ponoči, je vzbudila v vseh londonskih krogih veliko razburjenje, zlasti zato, ker vest dostavlja, da se je vreme v polarnem okrožju znatno poslabšalo.

PARIZ, 26. Odkar je Amundsen odletel, govore vsi radiogrami, da se mu je zgodilo nekaj nepričakovanega. «Fram» poroča o nenadni izpremembi vremena, megli in padanju snega. Ne ve se, ali se je morebiti aparat poškodoval, ko se je na tečaju spuščal na zemljo, ali pa je moral na povratku kje pristati.

OSLO, 26. Tukajšnjim listom brzojavljajo s Spitzbergov, da grozijo pokrajinam severnega tečaja nevihte, ki bodo prisilile Amundsena k takojšnjemu povratku, ako mu bo ta še mogoč. Meteorološka opazovanja napovedujejo za jutri sneg in meglo.

Francoski senat sprejel finančni proračun.

PARIZ, 26. Na začetku današnje seje senata je predsednik prebral pismo senatorja Gigona, ki je podal ostavko kot senator pokrajine Sarthe. Ta ostavka ima svrho, da omogoči Caillauxu zopetno izvolitev v senat.

Nato je senat nadaljeval razpravo o finančnem proračunu za leto 1925. Senator Dausset, poročevalec, je poudaril, da se tudi komisija strinja s finančnim ministrom v predlogu za politiko deflacije. Senat je proračun odobril.

Caillaux napoveduje nove davke.

PARIZ, 26. Finančni minister Caillaux je podal v zbornici nekaj izjav o smernicah svoje gospodarske politike. Caillaux je predvsem poudaril, da je treba spraviti državni proračun v ravnovesje; treba je odstraniti deficit 4 milijonov frankov. V ta namen ne bo sicer vpeljal novih davkov, ampak povečal dopolnilne davke in sicer dopolnilni davek na dohodke od dela bo znašal 10%, na mešane dohodke 15% in na dohodke kapitala pa 20%. Poviška bodo proste plače uradnikov izpod 20.000 letno.

Atentat na upravitelja lista «Action francaise»

PARIZ, 26. Ko se je ravnatelj glasila francoskih liberalcev «Action francaise» Berger danes zjutraj vračal s postaje Saint Lazare, je neki neznanec izpalil proti njemu strel iz revolverja ter nato naglo zbežal. Berger, ki mu je krogla predrla glavo, je bil prepeljan v obupnem stanju v bolnišnico. Policija ni še izsledila atentatorja in tudi vzrok atentata ni še znan.

16. stoletnica nicejskega koncila

ATENE, 26. Grška cerkev bo proslavila v nedeljo na svečan način 16. stoletnico prvega ekumenskega koncila v Niceji, kateri se je sestal leta 325. Posebne svečanosti se bodo vršile na Krfu, kjer se hranijo relikvije po sv. Spiridijonu, enemu izmed cerkvenih očetov, ki so se udeležili nicejskega koncila.

Trocki postane član višjega sveta za državno gospodarstvo ZSSR.

MOSKVA, 26. Agencija Rosta poroča, da bo Trocki v najkrajšem času imenovan za člana višjega sveta za državno gospodarstvo ZSSR.

POZIV!

Slovani v italijanski kraljevini ne smemo dalje odlašati. Misel, ki se je posebno zadnja leta že večkrat javila med nami, se mora končno udejstviti. Ustanovimo po vzgledu, ki ga daje skoraj ves kulturni svet in nam ga dajejo tudi naši sodržavljani v raznih bolj naprednih središčih, svoje

DRUŠTVO ZA ZVEZO NARODOV!

Velika organizacija držav, ki se imenuje «Liga nacij» ali «Društvo narodov» in so jo ustvarile mirovne pogodbe kot zaščitnico miru med narodi in pospeševateljico njihovega vedno tesnejšega sodelovanja in zbližavanja, deluje že več let in pridobiva vedno večji vpliv.

Nujno je treba, da se naše ljudstvo dobro pouči o tej meddržavni organizaciji, posebno pa, da se pridobi in navduši za načela in vzvišene ideale, ki se je iz njih rodila in jim mora služiti.

Da se to doseže, je treba skupnega trajnega dela in tej svrhi odgovarjajoče organizacije.

Zato poziva podpisani pripravljalni odbor rojake po vsej Julijski Krajini brez razlike spola in stanu, politične smeri in svetovnega naziranja, da se priglasijo za člane novega društva.

USTANOVNO ZBOROVANJE «DRUŠTVA SLOVANOV V ITALIJI ZA ZVEZO NARODOV»

se s tem sklicuje za v petek, 29. t. m., ob 8. uri zvečer v uredniških prostorih «Edinosti», v Trstu, via S. Francesco 20, I., s sledečim dnevnim redom: 1.) poročilo, 2.) odobritev pravil, 3.) pristop k italijanski zvezi društev za zvezo narodov, 4.) volitve.

PRIPRAVLJALNI ODBOR.

DNEVNE VESTI

Nekdaj in sedaj

Včeraj smo sporočili v kratki vesti, da se je sestala v Puli italijansko-jugoslovenska komisija, da v smislu svetomargeritskega dogovora med Italijo in Jugoslavijo prouči vsa vprašanja, ki se tičejo ureditve premoženjskih interesov pokrajin, okrožij in občin z zemljiškimi okrožji, ki so se izpremenile radi izvedbe rapallske pogodbe.

Iz nadaljnih poročil se doznava, da so komisijo ob nje prihodu v Pulo prisrčno pozdravili razni dostojanstveniki. Prefekt Cassini in kraljevi komisar Rizzi pa sta se podala v hotel, kjer se je namestila jugoslovenska delegacija, da ji izrečeta dobrodošlico. V otvoritveni seji konference je prefekt v imenu italijanske vlade pozdravil jugoslovensko delegacijo z željo, da bi konferenca izvršila svojo nalogo v skladu z željami obeh vlad. Tudi senator Chersich, član italijanske delegacije, je pozdravil jugoslovensko delegacijo. Zahvalil se jima je **dr. Laginja** ter pozdravil v imenu jugoslovenske vlade prefekta, predsednika italijanske vlade in vso delegacijo. Izrazil je svoje uverjenje, da bo delo komisije napredovalo v najlepšem sporazumu. Za predsednika komisije je predlagal dr. Laginja senatorja Chersicha.

Kako se spreminjajo časi! Spominjamo se viharjev, ki so hrumeli v istrskem deželnem zboru med italijansko večino in hrvatko-slovensko manjšino. Voditelj manjšine je bil dr. Laginja, eden prvakov večine pa sedanji italijanski senator Chersich. Spominjamo se, kako je moral dr. Laginja s svojimi tovariši — med katerimi je bil tudi pokojni tedanji dekan Kompare — v najstrašnejši zimski burji bežati peš iz Poreča v Koper, ker niso bili varni pred nahujskano poulično sodrgo. Spominjamo se, kako je moral dr. Laginja zapustiti svojo ljubljeno Istro, ker mu ni bilo več obstanka v Puli. Danes pa sprejemajo dr.a Laginjo v isti Puli z vsemi častmi in si segata v roko isti Laginja in isti Chersich za skupno delo.

Spominjamo se nekdanjih viharnih sej v tržaškem mestnem svetu, oziroma deželnem zboru, ko sta bila v neprestanem in srditem medsebojnem besednem boju voditelja večine in manjšine, dr. Brocchi in dr. Rybař. Ostro so letele pušice z ene strani na drugo. Vojevitost je bila tolika, da se je zdelo izključeno, da bi med tema dvema bojevnikoma moglo priti do zasebnih in osebnih prijateljskih stikov. A danes? Danes sedita skupno pri konferenčni mizi v Firenci, eden kot član italijanske delegacije, drugi kot načelnik jugoslovenske, na dogovorih, ki naj rešijo važna sporna vprašanja med dvema državama, med Italijo in Jugoslavijo, ter si izkazujeta medsebojno osebno ljubeznivosti.

Vendar nam lega grenkoba na dušo, ko vidimo to spremembo med nekdaj in sedaj ob oficijelnih prilikah, ko pa ne vidimo še pravega znaka želje, da bi prišla taka sprememba tudi v razmerje med obema narodoma! Sicer čujemo — priznavamo to — tudi izraze te želje, ali ne vidimo še dejanj, ki bi mogla uresničiti to, kar izražajo lepe besede ob zelenih mizah. Kako srečni bi bili, če bi si, ko se prisrčno pozdravljajo oficijelni zastopniki obeh držav, tudi oba naroda mogla prijateljsko seči v roko za složno delo za medsebojno korist — istotako kakor osebe pri zelenih mizah!

Kr. prefekturi v Puli

Zborovanje pazinskega učiteljskega društva v Podgorju pri Kozini 17. t. m. ima posledice, ki so mogoče le med hrvatskim življem v Istri. V teku enega tedna, od 17. do 25. t. m., se je uprizarjal na hrvatsko učiteljstvo pravi lov: izvršili sta se dve preiskavi pri predsedniku Šepiću, katerega hiša je takorekoč dnevno zastražena, v Buzet je došel poreški nadzornik in zaslišal učiteljico Finderle ter si beležil, kdo je bil na zborovanju v Podgorju, kaj se je govorilo, kdo je govoril itd. Kakor v Buzetu, se je dvignila burja tudi v Pazinu, kjer so fašisti počakali didaktičnega ravnatelja, ki se je vračal od nekod z vlakom, ter se zgražali, kako da pusti hrvatske učitelje na sestanke, da mora paziti nanje in podobno. Posebnim učiteljem se grozi, da morajo društvo razpustiti, da ne smejo biti člani, zakaj izbirajo baš Šepića za predsednika itd. Kličejo jih na orožniške postaje in izprašujejo, kakor da se med učiteljstvom vrši divja revolucijonarna propaganda, ter pošiljajo v tem smislu raporte na razne strani, predvsem menda na kr. proveditorat v Trstu.

Skratka, raznim mladim vlastodržcem je zborovanje učiteljskega društva najboljša pretveza, da se znašajo nad redkim hrvatskim učiteljstvom v Istri ter da iztrebijo še zadnjo peščico, ki je ostala v tej nesrečni deželi.

Gonji, pričeti v velikem slogu, se upiramo iz dveh razlogov: zaradi muk, ki jih učiteljstvo in njih rodbine prestajajo dan za dnem, in zaradi laži, s katerimi se je ta pogon začel. Učiteljska društva pretresajo na svojih zborovanjih svoje šolske in stanovske zadeve. Obstoje legalno, imajo odgovorne odbore in svojega dela ne skrivajo. Odkoder obstoji stan, obstoje društva in dokler bo slovanskih uči-

teljev v deželi, se bodo shajali k sestankom in zborovanjem. Po vsej državi obstoje in delujejo slična društva, le v Istri se preganjajo z vso silo, ne oziraje se na to, ali je zasledovanje zakonito ali protizakonito.

Pozivamo kr. prefekturo v Puli, da napravi konec gonji, ki se je pričela proti peščici hrvatskega učiteljstva v Istri, kajti preganjanje hrvatskega učiteljskega društva pomeni dejansko preganjanje vsega hrvatskega istrskega učiteljstva, ker je skoro vse včlanjeno v tem društvu. Prepričani smo, da so take metode glavni vzrok nezadovoljstva istrskega prebivalstva, ki vedno težje prenaša take sisteme. Kdor hoče Istro pomiriti, mora čim prej ustaviti neverjetne stvari, ki se tu dogajajo. Kr. prefektura naj spet uveljavi zakon ki se tepta po onih, ki bi ga morali spoštovati in ščititi. Ako bo takim elementom pokazala, kaj jim je dovoljeno, bo pristrigla peruti pravim in nevarnim škodljivcem dežele. Če bo pa pustila, da se vlada in gospodari po dosedanjem načinu, bo sokriva, ako bodo razmere z vsakim dnevom nevzdržnejše.

Glas iz Sv. Križa pri Trstu

Že tretje leto gre h koncu, odkar je razlastila država približno 80 svetokriških posestnikov za zemljišča, po katerih bo zgrajena nova cesta Trst—Tržič. Tri dolga leta — cesta se med tem že gradi — in še vedno ni bila razlastilna odškodnina plačana, še vedno morajo plačevati ti posestniki davke in kar spada k temu. Nobene pomoči ni od nikoder, kompetentna oblastva dajejo vedno le obljube ali likvidacije noče še biti. Toda to ni še vse. Delavci, ki grade omenjeno cesto, delajo neprestano škodo s tem, da mečejo kamenje po trtah in zemljo po travnikih.

Prosimo našega narodnega poslanca, da se zavzame pri oblastvih za naše teptane pravice in za to, da se nam vendar enkrat že izplača odškodnina za odstopljena zemljišča.

Svetokriški prizadeti gospodarji.

Sadjarski izlet v Massolombardo

Urad kmetijske potovalne šole v Gorici sporoča:

Sadjereja zadobiva na Goriškem čedalje večjo važnost, posebno pa se reja breskev bolj in bolj širi. Naša sadjereja se ne bo v kratkih letih samo zopet povzpela na predvojno stopnjo, temveč jo bo še prekoračila. Po podatkih statističnega raziskovanja s strani potovalne šole v Gorici se je izvozilo v letu 1924. z Goriškega v inozemstvo za skoraj 3 milijone lir sadja. Izvoz pa bo gotovo še narastel.

Sedaj organizira kmetijska potovalna šola v Gorici v sporazumu s potovalno šolo v Raveni poučno potovanje v enega največjih sadjerejskih krajev v Italiji — v Massalombardo v ravenski pokrajini. Svrha tega izleta je ne samo obuditi veselje do sadjereje, temveč naj izlet pokaže udeležencem, koliko se je že napredovalo na polju sadjereje po drugih krajih Italije in koliko je treba napraviti še tudi pri nas na tem polju. V Massalombardi ima sadjereja že industrijski značaj ter se je obnesla v velikem obsegu. L. 1914. je pokrivalo sadno drevje le kakih 6 hektarjev zemlje. V l. 1923. je dosegla površina tamkajšnji sadjereji služeče zemlje že nad 500 hektarjev in se vedno bolj širi. V tem divnem kraju bodo mogli videti naši sadjerejci, kaj zmore neumorno človeško delo, ter občudovati krasne breskove nasade, v posodah in njihovo vsestransko negovanje.

Izlet, ki ga organizira potovalna šola v Gorici, bo od velike koristi toliko za sadjerejce kolikor tudi za trgovce, ki izvažajo sadje, ker si bodo mogli ogledati organizacijo tamkajšnjih trgov.

Izlet se bo vršil proti koncu junija ter bo trajal dva ali tri dni. Za sedaj se pripravlja razpored izleta, kateri bo brez dvoma zelo zanimiv, ker bo vključeval ne samo obiske in oglede breskovih, temveč tudi oglede jabolkovih, hruškovih, črešnjevih in slivovih nasadov, kateri se gojijo v Massalombardi z isto priznano vzorno skrbnostjo.

Načrt potovanja z nadaljnimi podrobnostmi se objavi pozneje. Izleta se udeleži lahko vsakdo, kdor se zanima za sadjerejo. Prijave naj se pošiljajo direktno na kmetijsko potovalno šolo (Cattedra Ambulante di Agricoltura), Gorica, via Trieste 43.

— **Napoved dohodkov za dopolnilni davek.** Tukajšnja kr. finančna intendanca opozarja ponovno vse prizadete, da rok za napoved dohodkov v svrho odmere dopolnilnega davka ne bo v nobenem slučaju podaljšan. Zadnji dan roka je torej nepreklicno 31. maja t. l. Da se olajša sprejemanje napovedi, je odredilo finančno ministrstvo, da morajo biti v času, določenem za napovedovanje dohodkov, okrajni davčni uradi odprti vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, neprenehoma od 8. ure zjutraj do 8. ure zvečer.

— **Zahteve državnih upokojencev.** Tukajšnje društvo državnih upokojencev naznanja, da je predložilo vladi novo spomenico (od 12. t. m.) s sledečimi zahtevami: 1) Določba najnovejšega odloka o pokojninah državnih upokojencev, po kateri je od priznanega poviška izključenih prvih 300 lir pri direktnih in prvih 100 lir pri indirektnih pokojninah, naj se prekliče; 2) istotako naj se prekliče tudi določba, po kateri pri poviških ne prihajajo v poštev odlomki 50 lir; 3) v poviške naj se vključijo tudi upokojenci višjih činovnih razredov (od V dalje), katerim zadnji odlok ne podeljuje nikakih poviškov.

Novinarji in njihovo delo

Te dni so romunski novinarji v gosteh češkega ntroda. Vračajo obisk čeških novinarjev na Romunskem. Naj se že — pravi «Prager Presse» v svojem pozdravnem članku — misli o takih oficijelnih obiskih kakor hoče: mnogo ljudi je, ki smatrajo take obiske le kot prilike za medsebojno pogoščevanje in jim ne pripisujejo kakih posebnih vrednosti, vrednih priznanja. Tudi če bi bilo tako, ali morda nimajo novinarji kljub temu pravice, da si izkazujejo medsebojno ljubav in dobrotnost, kjer le morejo?! Saj pripadajo stanu, **ki zahteva navadno največje žrtve na miselnih naporih in delu ob največjem materijalnem samozatajevanju!** Toda ni temu tako. Polagoma prihaja svet do spoznanja, da je prvi predpogoj za odstranitev evropskih nevarnosti v medsebojnem spoznavanju. A to mora začenjati najsmotrenejše tam, kjer se oblikujejo kali javnega mnenja in kjer za to javno mnenje, tudi kuje izraz. Mi si hočemo pridobiti ljubezen in spoštovanje teh kolegov v spoznanju, da vsakdo — in naj bo kdorkoli — prispeva k temu, da se v razorani Evropi ustvari, pa bilo tudi najmanjša kristaljzacijska točka ljubezni, ki je podala le letvico za interese Evrope in človeštva.

V pozdravu se naglaša, koliko je romunski tisk storil za ljudsko prosveto in to ob težavnih razmerah za ljudstvo, katerega izobraževalne naprave se še le dograjajo in katerega kulturna stremljenja je vojna, ki je hrumela preko dežele, na brutalen način potisnila v ozadje.

Opozarjamo posebno na gornji podčrtani stavek, ker se tudi pri nas — vsaj od enega dela naše javnosti — nezasluženo in krivično podcenjujeta delo novinarjev in njegova pomembnost za vse snovanje naroda. Je celo ljudi, ki govorijo z očitnim spoštovanjem do novinarskega stanu, ker vidijo v njem le nekake pisače, ki nekaj drajsajo tjavendan, ne da bi jih obremenjala za to kaka odgovornost. Tako podcenjevanje novinarskega stanu moramo le globoko obžalovati, a to ne toliko radi prizadetega stanu, kolikor z ozirom na tu gori označeno pomembnost novinarske naloge za ves razvoj in napredek naroda. Kajti tu je usodno vprašanje, kdo — ki je žrtvoval leta in velike materijalne izdatke za svojo naobrazbo, se bo hotel posvetiti novinarskemu stanu, če more pričakovati le omalovaževanje svojih duševnih in tudi fizičnih naporov? Gre tu za veliko vprašanje novinarskega naraščaja, ki bi znal odgovarjati zahtevam in potrebam sedanjih časov. Zlo, ki ga grajamo tu, ni le stanovsko vprašanje novinarjev, ampak je **narodno** vprašanje v posebni meri. Ne govorimo samo pro domo, marveč in v prvi vrsti z ozirom na važnost novinarskega dela za vse narodno snovanje.

Društvene vesti

— **OBČNI ZBOR «Ženskega dobrodelnega združenja se vrši danes popoldne ob 16. uri v dvorani Del. kons. društva pri Sv. Jakobu. Vabimo članice in prijateljice Združenja, da se občnega zbora udeleže v čim večjem številu. — Odbor.**

— **Šolsko društvo pri Sv. Ivanu** priredi v nedeljo dne 7. junija vrtno veselico na vrtu Narodnega doma. Čisti dohodek gre v korist otrošk. vrtca. Vsled tega se prosijo vsa naša narodna društva, da bi za omenjeni dan opustila svoje nameravane prireditve.

— **M. d. «Zarja» - Rojan.** Danes ob 20. odborova seja. Priporočamo polno udeležbo, ker so važne točke na dnevnem redu.

Predsednik.

SPORT

— **S. k. «Val»** poziva vse članice in člane, da se udeležijo današnjega sestanka, ki se bo vršil točno ob 9. uri zvečer v klubovih prostorih. Razdelila se bodo darila dirkačem, ki so se udeležili nedeljske koles. dirke za klubovo prvenstvo. Dolžnost vseh članov je, da izkažejo svojo hvaležnost tovarišem, ki se vestno pripravljajo, da bodo pri bodočih dirkah častno zastopali barve «Vala».

— **S. d. «Adria».** Danes važna odborova seja ob 20. uri. Prosijo se vse one g.čne hazenašice, ki odpotujejo v soboto v Ljubljano, naj čim prej predložijo predsedniku potrebne listine za potovanje.

— **S. k. «Jadran»** v Herpeljah - Kozini vabi vse odbornike k seji, ki se bo vršila jutri, v četrtek, zvečer ob 8. uri v prostorih gostilne Baša.

Iz tržaškega življenja

— **Drag objem.** Mehanik Rudolf Tuliak, stanujoč v ulici Cavazzeni št. 5, je predsinočnjim krokal v družbi dveh prijateljev do pozne ure po raznih gostilnah. Ko so ga vsi trije imeli že precej pod kapo, so krenili na nabrežje Nazario Sauro, da se nekoliko izprehodijo in navžijejo svežega morskega zraka. Nenadoma se jim približa mladenič, obstoji pred Tuliakom in ga navidezno prisrčno vzradoščen objame, rekoč, da je srečen, da po dolgem času tako nepričakovano naleti na dragega prijatelja. Objel je Tuliaka tako tesno, da je ta mislil, da stoji pred njim kak pozabljeni prijatelj, dasi mu ni bil mladenič prav nič znan; ker je bil, kakor rečeno, precej v rožcah, se mu ni zdubilo vprašati mladeniča, odkod ga pozna. Pa tudi ni imel časa, kajti mladenič, ki je zelo zgovoren, ga je povabil s prijateljema vred na črno kavo — lisjak je menda uvidel, da so je trije vinski bratci potrebni — v bližnjo kavarno «Mocca». Toda ker je bila kavarna že zaprta, je mladenič rekel, da gre potrkat na stransko vrata, mogoče, da mu bodo odprli. To rekši, se je ločil od Tuliaka, katerega se je do tedaj tesno tičal, in izginil za oglom, a ni ga bilo več nas pregled. Tuliaku se je sprva zdelo zelo čudno, da jo je «prijatelj» odkuril tako nenadoma in brez slovesa, a ko je pretipal žep, v katerem bi morala tičati listnica z zneskom 480 lir in osebnimi listinami, mu je bilo na mah jasno, zakaj se je «prijatelju» tako mudilo: listnice ni bilo več. Tuliaka je ta neprijetna ugotovitev namah streznila; pohitel je na kvesturo in tam potožil svojo nezgodo. Imel je izvanredno srečo, kajti kmalu potem so policijski agenti iztaknili «prijatelja» v osebi 26-letnega Alojzija Castiglioni, rodom iz Messine, brez stalnega bivališča, pri katerem so še našli Tuliakovo listnico. Iznajdljivi ptiček je bil po zaslišanju odveden v zapor.

— **Nezgode na delu.** Na parniku «Vienna», zasidranem v prosti luki V. E. III, se je včeraj popoldne iz neznanih vzrokov odtrgal težak železen škripec pri dvigalu in padel na 65-letnega težaka Jerneja Benedettija, stanujočega v Škorklji št. 508, ki je bil zaposlen pri razkladanju na krovu. Benedetti je zadobil hude poškodbe po glavi in hrbtu. Na lice mesta poklicani zdravnik rešilne postaje je ugotovil, da ima tudi pretresene možgane in zlomljeno desno lopatico. Po prvi pomoči je bil ponesrečenec prepeljan v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti kake 3 tedne.

— Pri delu v mehanični delavnici Sbochel v ul. Donadoni je 50-letni mizar Ivan Krebelj, stanujoč v Čarboli zg. št. 151, sinoči prišel po nesreči z desno roko pod klino električnega oblica, pri čemer je zadobil na zgornjem delu roke 7 cm dolgo in precej globoko rano, ozdravljivo v dveh tednih. Krebelj je dobil potrebno pomoč v bolnišnici, kamor se je podal.

Vesti z Goriškega

— **Komen.** Kruta usoda je vnovič posegla po žrtvi v družino g. Rudolfa Švara. Komaj pred štirimi meseci smo spremili k večnemu počitku njegovo soprogo, katere izgubo tako težko pogreša ne samo on, temveč tudi sedem skoro nedoraslih otrok. Dne 22. t. m. pa mu je umrl oče Josip v 78. letu starosti. Pokojnik je bil veren drug svoji sedaj ovdoveli ženici, s katero je praznoval pred petimi leti zlato poroko. Bil je tip pravega Kraševca in vzgojil je svoje otroke v narodnem duhu. 36 let je sedel v občinskem zastopu kot odbornik in kot tak je vneto vodil posle obč. blagajnika. Kljub deževju in nalivom so se udeležili njegovega pogreba ne samo skoro vsi vaščani, temveč tudi precej okoličanov. Pevski zbor mu je zapel žalostinko. — Užaljeni družini naše sožalje.

— **Pomladansko zasedanje goriške porote.** V pondeljek je pričelo na goriškem tribunalu izredno pomladansko zasedanje goriške porote. Po izžrebanju porotnikov je prišla kot prva na vrsto porotna obravnava proti Venceslavu Škarabot iz Šempasa, obtoženemu radi uboja. Glasom obtožnice je obtoženec dne 15. novembra 1921. prišel v hišo Tomaža Kosovel, kjer je vsled preobilno zaužite pijače pričel razgrajati. Hišni gospodar Tomaž Kosovel je pahnil s pomočjo svoje hčerke, s katero se je Škarabot ženil, razgrajača iz hiše in najbrže bi se vse končalo mirno, da ni prisotni Anton Konič hujskal Škarabota, češ, da naj se zoperstavi takemu nevljudnemu postopanju svojega bodočega tasta. In res se je Škarabot pod vplivom hujskanja svojega tovariša znova ojunačil ter pričel zopet izzivati hišnega gospodarja in svojega bodočega tasta Tomaža Kosovel. Ta pa je bil zopet tako nepreviden, da je reagiral na Škarabotova izzivanja ter prišel ven iz hiše, kjer ga je obtoženec sprejel z dvema gorjačama. Kosovelu se je posrečilo iztrgati Škarabotu eno gorjačo, nakar se je ta spustil v beg, Kosovel pa za njim, dokler nista oba telebnila na tla, ker se je Škarabot med begom izpodtaknil. Na tleh je Kosovel še malo pobožal pod njim ležečega obtoženca in se je nato vrnil proti domu. V tistem trenutku je Škarabot zagnal proti Kosovelu kamen, ki ga je ranil na čelu ter mu povzročil veliko izgubo krvi, tako da je Kosovel dne 4. decembra 1921. umrl na posledicah zadobljene rane.

Po prečitanju obtožnice je bil kot prvi zaslišan obtoženec, ki trdi, da ni on ranil Kosovela, ampak da se je sam ranil, ko je padel na tla. Včeraj se je vršilo zasliševanje mnogoštevilnih prič, nakar bo prečitano izvedeniško številnih prič, nakar je bilo prečitano izvedeniško mnenje. Po govoru državnega pravdnika in branitelja dr. Robba iz Trsta je bila ob 7. zvečer razglašena razsodba, s katero je bil obtoženec oproščen.

Kakor rečeno, se je Škarabot ženil s Kosovelovo hčerjo. Zanimivo je vsekakor, da se razmerje simpatij med obema ni prekinilo niti po smrti dekletovega očeta. Še več! Dosedanja žaloigra se bo spremenila v veselo in zadovoljno idilo, kajti Škarabot in Kosovelova hči se nameravata v najkrajšem času poročiti.

— **Začasen carinski oddelek na južni postaji v Gorici.** Na predlog trgovinsko-obrtne zbornice je carinsko ravnateljstvo sklenilo ustanoviti na južni postaji v Gorici carinski oddelek, ki bo poslôval od junija do septembra, t. j. za časa, ko najbolj procvita izvoz svežega sadja. Z ustanovitvijo tega oddelka bo zelo ustreženo goriškim izvoznicarjem, ker jim bo s tem znatno olajšan izvoz sadja v inozemstvo.

— **Plaz na goriški ulici.** Pod vplivom nedeljskega deževja se je v nedeljo popoldne, v trenutku, ko je vozila mimo korijera, utrgal nad ulico Dreossi velik plaz zemlje, ki je porušil zidano ograjo ter zasul celo cesto z ogromno plastjo zemlje in kamenja. Na lice mesta so prihiteli goriški ognjegasci, ki pa niso mogli ničesar opraviti. S pomočjo tridesetih delavcev se je posrečilo šele naslednjega jutra osvoboditi cesto v toliko od zemlje in kamenja, da so lahko prehajali po njej vozovi. Na srečo ni plaz zahteval nikakih človeških žrtev.

— **Splašen konj.** V nedeljo za rana je peljala 53-letna Antonija Clines iz Gradiške na lastnem vozu, v katerega je bilo vpreženo navidez poničnо kljuse, zelenjavo na goriški trg. V ulici Cesare Lombroso je pridrvel vozu nasproti avtomobil, katerega se je ponižno kljuse tako ustrašilo, da je prevrnilo voz in na njem se nahajajočo gospodinjo, samo pa se je iz strahu vrglo kar pod avtomobil. Ker je Clines pri padcu zadobila znatne poškodbe, jo je «zeleni križ» prepeljal v bližnjo bolnico usmiljenih bratov, kjer bo morala ostati dokaj časa.

— **Rešilni «favč».** Ko je Kavčič Franc iz Temnice pogumno korakal po cesti proti domu, so ga v bližini Lipe napadli neznani junaki, ki so si najbrže hoteli ogledati notranjost njegovih žepov. Marsikdo drugi bi jim jo bil sam pokazal s prošnjo, da naj mu puste vsaj življenje, toda ne tako Kavčič. Mož (v pravem pomenu besede) je potegnil iz žepa svoj «favč» ter je z njim opilil po obrazu enega iz neznanih junakov, nakar so se ostali spustili v beg.

— **Iz Renč.** V četrtek se je obesila v naši vasi 29-letna uradnica Štefančič Marija iz Podgore. Samomorilka je že delj časa bolehala na živčni bolezni in je bila povrh tega še brez posla. V četrtek je prišla obiskat svojo sestrično Marijo Mozetič, misleč, da bo pri njej našla tolažbe in utehe. V odsotnosti svoje sestrične pa si je poiskala uteho v vrvici, katero si je ovila okrog vratu, da jo osvobodi od vseh težav in muk tega življenja.

Borzna poročila.

DEVIZE Amsterdam od 1000.— do 1015.— Belgija od 124.— do 126.—; Pariz 127.— do 127.50 London od 122.50 do 122.80; New York od 25.10 do 25.20; Španija od 362.— do 368.—; Švica od 487.— do 490.—; Atene od 42.50 do 44.—; Berlin od 592.— do 598.—; Bukarešt od 11.25 do 12.—; Praga od 74.20 do 74.70: Ogrska od 0.0349 do 0.0355: Dunaj od 0.0352 do 0.0357; Zagreb od 41.90 do 42.30.

VALUTA; Avstrijske krone od 0.0350 do 0.0356 dinarji od 41.80 do 42.20; dolarji od 25.— do 25.15; novci po 20 frankov od 96.— do 98.— funt šterling od 122.40 do 122.70.

Benečijske obveznice 77.50.

MALI OGLASI

HIŠICA, 6 prostorov (2 stanovanji), velika lopa, pripravna za obrtnijo, 76 kvadratnih sežnjev zemljišča, se proda po ugodni ceni. Via Tesa 48, Trst. 696

SOBA z opravo in prostim vhodom se odda. Via Udine 57, III., desno. 698

IZKUŠENA babica se priporoča Slovenkam. Via Chiozza 50, pritl. 700

15-LETNA deklica želi vstopiti kot učenka v trgovino mešanega blaga. Naslov: Elizabeta Dekleva, Smerje p. Prem. 697

HIŠNA, zdrava, z dobrimi spričevali se išče za mako družino. Hrana dobra, lir 120 mesečno. Via Commerciale št. 44, II., levo vrata št. 8. 699

UČENCA za trgovino mešane stroke išče Štefan Baudaž, Podgrad v Istri. Prednost imajo otroci ubogih staršev. 681

URARSKI vajenec se sprejme takoj. Ivan Bizjak, urar v Postojni. 676

ZLATO IN SREBRNE KRONE kupuje po najvišjih cenah Ivan Bizjak, urar v Postojni. 675

PIANINI, novi, s križanimi strunami, moderatorji, prvovrstnih tovarn, se prodajo za 4000, 4200, 4500. Trst, Via Solitario 25, III. 690

ČEVLJARSKI poldelavec išče dela. Kuk Ivan, Tolmin št. 19. 692

ŽABNICE, angleške ključavnice, ključi, obliči, pile, žagice, vijaki, žeblji itd. Zaloga železnine, via Filzi 17. 694

BANCO METALLI PREZIOSI
Via della Borsa 2, tel. 12-97
KUPUJE krone, goldinarje, zlat in srebrn denar ki ni v rabi kakor tudi zlato, srebrnino, platin in dragulje ter jih (68)
plačuje po najvišjih cenah.

DARILA ZA BIRMO
po nizkih cenah dobite samo pri zlatarju
ALBERTU POVH-U
Via Mazzini 46

Parna žaga se proda
iz proste roke ob železniški postaji na Gorenjskem, z raznimi stroji; z lokomobilo Lanz, 60-90 HP, 2 polnojarmenika, 1 venecijanka, 1 tračna žaga, 1 gladilnik, 3 krožne žage, 1 amerikanski cirkular, 2 brusna stroja in 1 dinamo-stroj. Vse je novo in v najboljšem stanju. Pojasnila daje Franc Kuralt, Kranj (Slovenija). (405)

ZA BIRMO
je edini vaš urar in zlatar
Alojzij Povh
na Piazza Garibaldi št. 2
prvo nadstropje

40% znižana vozna cena za vse vlake v POSTOJNO
Velika ljudska veselica v JAMI
31. MAJA
Odhod posebnih vlakov iz Trsta 7.30 in 13.—, Nabrežine 8.20 in 13.40, Proseka 8.40, Gorice 7.—, Opčine 8.50 in 14.—, Sežane 9.10 in 15.40, Divače 9.30, Št. Petra 10.—, Bistrice 10.—. 425
50% znižana vstopnina v JAMO

PODLISTEK

V. J. KRIŽANOVSKA: (64)

Moč preteklosti

Roman v treh delih.

Iz ruščine prevedel *Ivan Vouk.*

Odbila je enajsta ura. Dina je stopila zopet k mizi in odmašila steklenico. Omamen duh ji je pahnil v obličje in se razlil po vsej sobi. Duh je bil nežen in sestavljen iz raznih ovetličnih vonjav na vanilijini bazi: vkljub svoji ostrini je bil zelo prijeten.

— Škoda da ne poznam količine, ki jo je treba izpiti, — je pomislila Dina in napolnila čašo do polovice. Za Polja je treba dodati navadnega vina; sicer ne bi morda hotel piti te goste tekočine.

Pripravila je za moža drugo čašo, a medtem je še odbila enajsta in pol, zato sklene izpiti svoj del pred njegovim prihodom, da bi «čarobni» vonj dobro prežel njen organizem.

Tako je bila zamišljena v svoje delo, da ni obrnila pozornosti na bližajočo se nevihto. Nato je pokusila pijačo, in ker je bila v resnici imenitna, je izpraznila kozarec, ne da bi ji prišlo na misel, da bi morala biti previdna napram nepoznani ji pijači. Tedaj je začela prisluškovati, če gre Polj.

Strašen tresk groma je stresel grad do temelja in blisk je razsvetlil sobo z divjo svetlobo. Dina je vztrepetala in pripisovala je strahu, da se ji je začelo v glavi vrteti. Vnovič je zagrmelo in prestrašila se je, da je hotela vstati, toda ni mogla, zakaj noge so ji odpovedale službo. Prevzel jo je mučen, blazen strah, hotela je zavpiti, toda ni imela glasu; tema je postajala okrog nje, zdelo se ji je, da je gost oblak zagrnil sobo, nato pa je vse spoznanje v njej zamrlo od strašne bolečine. Vse njeno bitje se je lomilo, sama se je oddelila od svojega telesa ter zatonila v zmes zvokov, ki so bili: obupni kriki in jok, v presledkih glasni akordi, a vse je nadvladalo silovito treskanje, ki se je od njega tresla zemlja.

Nenadoma se je znašla v gosti šumi; bila je noč, a ona je bežala v kratkem pestrem krilu po ozki stezi, ki se je končala v preseko. Tam, okrog velikega ognja, nad katerim je visel kotel, so ležali zagoreli in črnolasi možje in ženske v pestrih cunjah oblečeni. Pod košatimi drevesi je stalo nekaj šotorov in nekoliko proč od ognja je na drevesnem štoru sedel moški visoke postave v srednjeveškem kostumu. To ni bil več mlad človek, lasje so mu začeli že siveti, toda gibčnost telesa in ogenj, ki je palil iz njegovih velikih črnih las, sta odstranjevala vsako misel o starosti. Pred tem lepim signorom je Dina sladostrastno in zapeljivo plesala. Nato je šla v šotor po čašo vina, prilila nekaj kapljic rdeče tekočine ter začela vnovič plesati držeč v roki čašo; nato je pokleknila pred gospodom in mu podala napoj. Ta je izpraznil čašo do dna, stopil k ognju in vrgel nekemu moškemu nabasan mošnjiček cekinov.

Nato se je povzpel na ognjevitega vranca, Dina se je vsedla počrez in z bliskovito naglico sta zdirjala proti Montignosu. Zopet se je videla v svoji sedanji sobi držeč v roki čašo v ljubezenskim napojem, ki ga je hotela skriti, zakaj pri vhodu se je pojavil moški, ki ga je videla prvo noč po svojem prihodu. Z dvignjeno roko in s sovražnim pogledom se ji je približal in ji zagrozil z roko. Ona je hotela bežati, toda ni se mogla zganiti, a neznanec je obstal poleg nje. S prezirnim nasmeškom je vprl vanjo svoj pogled, nato je bruhnil v strašen smeh in izpregovoril s hripavim glasom:

— Končno te je božja roka kaznovala, hudobna, zopma stvar — ki si prekletstvo rodu Montignosov! Sama pogini po ljubezenskem napoju, ki si ga iznašla, in bodi prekleta.

V tem trenotku se je roka prikazni spustila kakor kladivo na njeno glavo.

Dina je čutila, kakor da ji je črepinja počila, nato se je zvrnila v prepad in izgubila zavest...

Nevihta je med tem divjala z neverjetno silo. Udarci groma, ki so se razlegali v gorah, so se zlili v nepretrgano bobnenje in stresali ves stari grad. Od časa do časa je bliskanje razžarilo nebo, a stoletna drevesa so se pripogibala in hreščala pod besnimi sunki uragana. Nihče v gradu ni spal. Lolo in Mišelj sta šla v materino sobo in stisnjeni drug k drugemu so vsi trije s strahom poslušali šumenje nevihte in žvižganje vetra v starih kaminih.

Tudi Larisa Arkadjevna se je slabo počutila. Mislila je na Valerijo in zato ji je prišlo v pamet, da bi šla k njej in jo vzela k sebi. Tudi njej je moralo biti strašno sami. Bakulinka pa ni hotela ostati v Valerijini sobi, kjer so bila tajna vrata, ki jih ni mogla najti. Duri Valerijine sobe pa so bile od znotraj zapahnjene, a na klicanje kumice se je Valerija zahvalila in rekla, da je ni nič strah in se je že vlegla ter se ji neče vstati. Larisa Arkadjevna se je vrnila v svojo sobo slabe volje. Užaljena je bila, da jo je Valerija odbila, in sploh je zapazila na Valeriji neko čudno izpremembo. Spati ni mogla in začela je moliti,